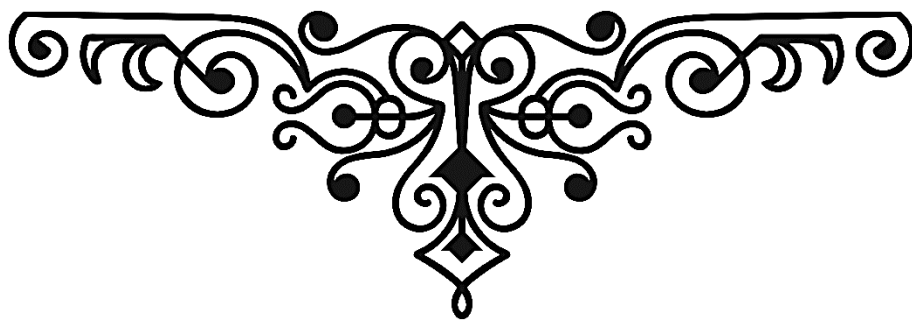

ОРЗУЛАРГА

ҲАМОҲАНГ ҲАЁТ

Тошкент –2022
“FAN ZIYOSI” нашриёти

UO'S: 432.684.24
КБК: 84.5. (5У36)

ОРЗУЛАРГА ҲАМОҲАНГ ҲАЁТ

– Тошкент: «Fan ziyosi» нашриёти, 2022. – 360 бет

Масъул муҳаррир:

Ў.М.Абилов – Тошкент тиббиёт академияси Ижтимоий фанлар кафедраси профессори, фалсафа фанлари доктори

Тузувчилар:

С.Д.Норқулов – Тошкент тиббиёт академияси Ижтимоий фанлар кафедраси мудир, фалсафа фанлари доктори

Ш.А.Искандаров – Тошкент тиббиёт академияси Ижтимоий фанлар кафедраси доценти

Такризчилар:

Б.О.Тўраев – фалсафа фанлари доктори, профессор

Ў.Ғ.Тилавов – фалсафа фанлари доктори, профессор

Ушбу китоб йирик олим, фалсафа фанлари доктори, профессор, Турон фанлар академияси академиги Норқулов Дўстмурод Тошпўлатович таваллудининг 70 йиллиги муносабати билан тайёрланган.

Китобдан Дўстмурод Норқуловнинг дўстлари, шогирдлари ва бошқа яқин инсонлари томонидан профессорнинг ҳаёт йўли, етук олим, устоз сифатидаги ҳамда чин инсонийлик жиҳатлари ҳақида ёзилган мақола-эсселари, шунингдек, юбилей муносабати билан ўтказилган илмий-амалий анжуман иштирокчиларининг соҳа йўналишлари бўйича илмий мақолалари жой олган.

ISBN 978-9943-747-67-8

© «FAN ZIYOSI» нашриёти, 2022

дўстим Дўстмурод Норқулов ҳали ҳам ҳаракатчан ва илмий иш билан шуғулланаётган ёшларга кўп йиллар мураббийлик қилиб, қанчадан қанча шогирдларига устозлик қилади деган умиддамиз. Дўстимнинг бу улкан ишларида мувоффақиятлар тилайман.

* * *

ИЛМ-ФАНГА БАХШИДА УМР...

Ниёзова Нилуфар Шомурадовна

Тошкент тиббиёт академияси доценти, фалсафа фанлари номзоди

Инсон – ҳаётнинг гултожиси. Унинг кадри, ҳурмати ҳар доим эъзозга лойиқдир. Халқимизга хос хислатлар ҳақида гапирганда, албатта, кадр-қиммат, меҳр-оқибат каби фазилатлар тилга олинади. Ҳурмат шундай руҳий-маънавий қудратки, у инсоннинг инсонлигини англагучи, уни ўтмиш ва истиқбол билан боғлаб турувчи буюк қадрият, илоҳий қудратдир. У фақатгина керакли кунда эслашгина эмас, балки йиллар давомида садоқат билан меҳнат қилган устозлар фаолиятини, фазилатларини ҳурматлаш ҳамдир.

Устозимиз 1998 йилдан 2016 йилгача ТТА Ижтимоий фанлар кафедраси мудири бўлиб ишлади. Ҳозирги кунда Тошкент тиббиёт академиямиз, Ижтимоий фанлар кафедраси профессори, фалсафа фанлари доктори Дўстмурод Тошпўлатович Норқулов том маънодаги ҳақиқий устоз. Унинг Ўзбекистон илм-фани тараққиёти учун қилган ишлари жуда кенг бўлиб, уни қисқа сатрлар билан таърифлаш жуда мушкул.

Биргина таълим соҳасида қилган ишларини олиб қарайдиган бўлсак, соҳада ўзига хос такрорланмас, жуда кўплаб хатто бошқа олий ўқув юртлари кафедраларида учрамайдиган “модел” яратди. Аҳолининг, айниқса ёш

авлоднинг мукаммал таълим-тарбия олиши унинг учун энг мухим масалалардан биридир. Устоз яратган таълим “моделл”нинг хусусияти шундаки, ўқитувчи машғулотга доимо янгилик олиб кириши шарт ва зарур, ўз устида ишламайдиган олий таълим ўқитувчиси талабаларга таълим-тарбия бериши, бўлажак касб эгалари нуқсонига сабаб бўлади. Устозимиз доимо “Фанни мукаммал билмайдиган, талабаларга янгилик бермайдиган ўқитувчи ўзини касб эгаси дейиш қийин, келажагини қандай тасаввур қилади?” деган фикрларни бот-бот такрорлайди. Шу ўринда айтиш мумкинки, бунда устозимиз Д.Т.Норқулов нафақат ёшларнинг билим олиши учун қайғурадиган инсон, балки кафедра профессор-ўқитувчиларининг келажаги учун ҳам ғамхўрлик қиладиган ташкилотчи сифатида кўришимиз мумкин.

Биринчидан, устозимиз кафедра учун йирик тизим яратган шахсдир. Яъни, “устоз-шогирд” тизим заруриятини шогирдлар билан ишлаш жараёнида фаол бўлиб, амалда ўзи исботлаб кўрсатди.

Иккинчидан, тиббий олий таълим тизимида Ижтимоий фанлар ўқитилиши лозимлигини ёзган бир қанча мақолалар, рисоалар ва китоб ҳамда дарсликларидан намоён этди.

Учинчидан, жамоада соғлом рақобатни таъминлаш мақсадида устоз ташаббуси билан бошқа олий ўқув юртларидаги Ижтимоий фанлар билан ҳамкорликни йўлга қўйишда жонбозлик кўрсатди (Кафедра маҳаллий ОТМлардан ташқари Тожикистон, Россия ва бошқа МДХ давлатлари олий ўқув юртлари Ижтимоий фанлар кафедраси билан ҳамкорлик қилади).

Д.Т.Норқулов соғлом турмуш тарзини кенг тарғиб қилган фидойи инсон дейиш мумкин. Бунга ҳам жуда кўплаб мисолларни келтириш мумкин: жуда кўплаб ташкилотлар (ТТА клиникалари, Республика ихтисослаштирилган кўкрак қафаси жарроҳлиги илмий-амалий маркази ва ҳ.к.),

махаллаларда (Жийдали, Беруний ва бошқа маҳаллаларда) терроризмга, гиёҳвандликка қарши курашиш, қизларни эрта турмушга беришнинг салбий оқибатлари мавзусида тарғибот ишларини олиб борган ва бу ишлари учун фахрий ёрликларга эга бўлди.

Мен “Йилнинг энг яхши педагоги” кўрик танловига ҳужжат топширишга иккиланиб юрган вақтимда устоз “Бу жуда муҳим иш, жиддий ёндашинг, албатта ўрин эгаллайсиз” деб руҳлантирган ва мен 2015 йил танловга ҳужжат топшириб фахрли ўринни қўлга киритдим, ГТА раҳбарияти томонидан моддий рағбатлантирилдим. Шунингдек, илмий тадқиқот ишимни ҳимоя қилишим, катта ўқитувчи ва доцент лавозимларига ўтишимда кўп йўл-йўлик кўрсатиб, кафедрада кенг имконият яратиб берди. Мен учун бу эсда қоларли воқеа ҳисобланади.

Устозимиз Дўстмурод Норқулов баландпарвозликдан йироқ, содда гапиради, теран мушоҳада юритади, керакли маслаҳатларни бирма-бир мисоллар билан тушунтириб беради. Бу унинг ниҳоятда камтар инсон эканлигини намоён этади. Шу билан бирга устоз ғурури баланд илм фидойиси, Ўзбекистоннинг шаънини ғурур билан ҳимоя қилади. У ана шундай камтар, жонкуяр, фидойи инсон.

Устоз доимо кийиниш маданиятига риоя қилган юксак дидли инсондир, кафедранинг ёш ўқитувчиларига ўртак бўлиб келаётир. Бу борада ҳам талабаларга талабчан. Жамоат ишларида ҳам фаол ҳисобланади. Устозимиздан ўрганган дарс ўтиш услубларини бугун ҳам таълим-тарбияда қўллаб келмоқдамиз, улардай фидойи бўлишга ҳаракат қилмоқдамиз.

Инсонни асраш, устозни ҳурмат қилиш – бу бизнинг ўзимиз ва авлодлар олдидаги ахлоқий бурчимиздир. Кечаги кун сабоқларини, халқимиз келажаги йўлида тинимсиз меҳнат қилган инсонларни ҳурматлаш бугунги кунимизни қадрлашга ўргатади. Эҳтиром бу – инсоний қадрият. У кечаги ўтмишни,

аждодлар ўғитини, миллий меросимизни англашиб турувчи — муқаддас китоб зарварақларидек ҳаётимизни ёритиб туради. Шу боис, инсон ўз хотира бойликларини, устозлар ўғитини қадрлайди. Биз эса устозларимиз сингари фидойи бўлмоғимиз, уларга ҳурматни доимо ёдда сақламоғимиз даркор.

Аминмиз, йиллар ўтиб ҳар бир соҳада замон талабларига мос кафедрада ички структуравий янгиланишлар, ўзгаришлар бўлиши табиий. Бироқ устозимиз Д.Т.Норқулов яратган “мактаб” пойдевор сифатида фаолиятимизни тараққий эттираверади.

* * *

ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОННИНГ ИЛМУ- МАЪРИФАТИГА ХИССА ҚЎШГАН ОЛИМ

Мухтаров Азамат

*ТДИУ “Ижтимоий-гуманитар фанлар” кафедраси мудири
фалсафа фанлари доктори, профессор*

*Бори элга яхшилик қилгилки, мундан яхши йўқ,
Ким дегайлар даҳр аро қолди фалондин яхшилиг.*

Ҳар соҳанинг ўз мутахассиси, устаси бўлади. Шунинг учун чумчуқ сўйса ҳам қассоб сўйсин деган нақл бор. Инсон нима касб кор ортидан тирикчилик қилса, рўолик кўрса бу унинг ўз касбига содақатидандир. Бу деҳқончилик бўладими, бу илм бўладими ҳаммаси халқимиз учун хизмат саналади. Лекин илмни ҳар ким ҳам эплейвермайди. Илм қилишга тоғдек сабр бардош, метин қоядек ирода қуёшдек чароғон тафаккур керак бўлади ва игна билан қудуқ қазигандек китоб мутолааси муҳим аҳамият касб этади.

Ана шундай машаққатли илм йўлини танлаганлар орасида Дўстмурод Норқулов ҳам бор дея оламиз. Ўтган асрнинг 90 йиллари бошида Дўстмурод Норқулов билан танишганмиз,

Ф.Юлдашева - Тарихий-маданий мерос муаммосига янгича ёндашган олим.....	140
О.Бўриев - Одабийлик мулки соҳиби ва етук файласуф олим.....	144
Р.Т.Зоҳиров - Қалби қайноқ, меҳри дарё Қашқадарёлик – У.....	148
Б.Х.Джалилов - Дўстим Дўстмуродга дўстона табрик.....	157
С.Д.Норқулов - Ўз фарзандларини бахтли бўлишга сабабчи бўлган инсон.....	160
И.Отамуродов - Дўстмуроджон.....	163
С.Ғ. Алимова - Комил инсоннинг ибратли фазилатлари.....	164
О. Муҳамедяров - Бўш вақтнинг хуш вақтлигини исботлаган олим	165
С.Р. Халиков - Илмга баҳшида умр.....	169
А.М. Махматов - Донишмандликка интилиб.....	171
Н.Ш.Ниёзова - Илм-фанга баҳшида умр.....	174
А.Мухтаров - Янги Ўзбекистоннинг илму-маърифатига хисса қўшган олим.....	177
Ф.С.Атамуратова - Устозга эҳтиром.....	180
Ф.С.Умарова - Биз отамдек ҳурмат қилган инсон.....	182
Ш.А. Искандаров - Дўстмурод Тошпўлатович Норқуловнинг ҳаёт йўлларига чизги.....	184
А.Худойкулов - Устоз-отангдек улуғ.....	186
Б.Расулов - Ярим асрлик дўстлик нашидаси.....	190
Б.С. Турдиев - Маърифат истаб, изидан ибрат ёғдирган файласуф	194
Л.Ҳайдарова - Ҳаёт ва “хаёлат”да мукамал инсон.....	196
Б.У.Рўзиев - Касбига содиқ, меҳнатсевар ва чинаккам иродали инсон!	202
Н.И. Рўзиев - Устозлик мақомига эришиш йўли.....	203
Ғ.Ғ.Утаев - Меҳнатдан қадр топган файласуф олим.....	205
З.Э.Маркаев - Меҳри дарё устоз!.....	207
Л.Ю.Махмудов - Ҳам ҳаётда, ҳам илмда, ҳам ишда барчага ўрناق инсон тўғрисида.....	209
А.Н.Гуломова - Илм йўлида забардаст, ҳаётда метиндек ирода ва сабр, иш фаолиятида эса камчиликларга кўз юма олмайдиган инсон ҳақида.....	211
Ю.Ҳамдамов - Вақтдан оқилона фойдалана олган олим.....	213
Т.Кўйлиев - Устоз мақомидаги дўст ва ҳамкасб ҳақида икки оғиз сўз.....	223

IV БЎЛИМ. Профессор Д.Т.Норқуловнинг 70 йиллигига бағишланган илмий анжуман материаллари анжуман иштирокчиларининг соҳа